

”

ESCO

**modelinin
geliştirilmesi
için çalışıyoruz**

”

Enerji Verimliliği ve Yönetimi Derneği (EYODER), enerji performans sözleşmelerini yaygınlaştırmak için çalışıyor. EYODER Yönetim Kurulu Başkanı Cihan Karamık, “2021 yılında en büyük çabamız, ülkemizde enerji verimliliği sektörünü ivmelendireceğine inandığımız ESCO modelinin gelişmesi ve ilk örneklerin başarıyla hayata geçirilebilmesi için üyelerimizi desteklemek olacak” diyor.

Türkiye’de enerji verimliliğinin sağlanması için faaliyetlerini sürdüren Enerji Verimliliği ve Yönetimi Derneği (EYODER), kamu ve özel sektörde yürütülen pek çok çalışmada aktif rol aldı. Ülkemizde genellikle enerji verimliliği projelerinin bir yatırım projesi gibi görülmediğini vurgulayan EYODER Yönetim Kurulu Başkanı Cihan Karamık, “Örneğin, karar vericiler yenilenebilir enerji projelerini yatırım yapılacak ve sonucunda bir getiri elde edilecek yatırım aracı olarak görürken, enerji verimliliği projelerinden elde edilecek parasal tasarrufu yatırım getirisi olarak değerlendirmiyor. Bu konudaki know-how eksikliği ve yüksek risk algısı da eklendiğinde ilgi daha da azalıyor” dedi.

Kamu ve özel sektördeki duyarlılığa karşın enerji performans sözleşmelerinin iyi bir iş modeli olarak karşılına çıktığına atıfta bulunan Cihan Karamık, “Bu sözleşmeler istekli kamu veya özel sektör kuruluşlarıyla yurt dışındaki ifadesiyle ESCO denilen firmalar arasında imzalanarak uygulanıyor. Bu anlamda EYODER olarak bizim rolümüz, EVD üye firmalarımızın ESCO’ya dönüşme sürecini, teknik kapasitelerini geliştirmeye yönelik bir takım etkinliklerle desteklemek” ifadelerini kullandı. EYODER Yönetim Kurulu Başkanı Cihan Karamık ile derneğin faaliyetlerini ve hedeflerini konuştuk.

“ENERJİ YOKSUNLUĞU İLE SAVAŞIYORUZ”

EYODER ne zaman kuruldu? Derneğin kuruluşundan bu yana geçirdiği süreçle ilgili kısaca bilgi verir misiniz?

Enerji Verimliliği ve Yönetimi Derneği (EYODER), 2010 yılında kuruldu. Derneğimizin kurulduğu yıldan bugüne kadar öncelikli amacı, enerjinin insanlar için yaşamsal önemde ve vazgeçilemez bir hak olduğu, çevre kirliliği ve iklim değişikliğinin başlıca sebepleri arasında fosil yakıtların bulunduğu düşüncesinden hareketle enerji yoksunluğu ile savaşmaktır. Enerji adaletini sağlamak, enerji ithalatını ve dışa bağımlılığı azaltmak için enerji verimliliğinin en önemli çözüm olduğu inancıyla yetkili Enerji Verimliliği Danışmanlık (EVD) firmaları ile bu konuda uğraş

2019 yılında enerji verimliliği için toplamda 1.18 milyar dolar yatırım yapıldı ve 300 milyon dolar parasal karşılığı olan 858 bin TEP birincil enerji tasarrufu sağlandı.

veren paydaşları, serbest piyasa koşullarında ilgili mevzuata uygun olarak bir araya getirmek ve Türkiye’de enerji verimliliği sektörünün sağlıklı gelişimini sağlamaya yardımcı olmak amaçlarımız arasında yer alıyor. EYODER, yeşil enerji üretmenin en kolay, en ucuz, en hızlı ve en kârlı yolunun enerjiyi daha akıllıca kullanmaktan ve yönetmekten geçtiğini savunarak, enerji verimliliğinin bir ülke meselesi olarak görülmesi için her türlü kaynak ve aracı kullanarak toplumda farkındalık ve bilinçlendirme sağlamayı hedefledi. Ayrıca saha pratikleri, pazar beklentileri ve sektörün ihtiyaçlarını görünür kılmak, kamu otoritesi nezdinde mevzuat geliştirme çalışmalarına destek olacak çalışmalar yürüttü; bunun için sektörde faaliyetlerini sürdüren diğer paydaşlar ile iş birliği yaptı, ayrıca kamu ve özel sektörde yürütülen pek çok çalışmada aktif rol aldı.

Derneğin üye profili hakkında bilgi verir misiniz? Çeşitli kollardan üyeler sizde nasıl bir sinerji oluşturuyor?

Merkezinde enerji verimliliği danışmanlık şirketleri olmak üzere, enerji verimliliği konusunda çalışan tüm paydaşlar derneğimizin potansiyel üyeleri aslında. Bu bağlamda üyelememiz, enerji verimliliği uzmanları, bu konuda ürün ve hizmet sunan tedarikçi firmaların temsilcileri, finans kuruluşlarının temsilcileri, akademisyenler ve danışmanlık firmalarının temsilcilerinden oluşuyor. Bu çeşitlilik yönetim kurulumuza da yansıyor. Bu çeşitliliğin yaratacağı sinerjiyi iyi değerlendirerek enerji verimliliği sektörü ve ülkemiz için önemli katkılar sunmayı amaçlıyoruz.

Şu anda Enerji Verimliliği ve Çevre Dairesi Başkanlığı’nın (EVÇED) internet sitesinde listelenen 53 EVD firması mevcut. Bunların üçü eğitim alanında, 22’si sanayi sektöründe, 44’ü bina sektöründe, 13’ü ise hem sanayi hem bina sektörlerinde yetki sahibi. Bu firmaların 21’i derneğimiz üyesi.

EVD şirketleri bu sektördeki en önemli oyuncularından.

EVD üyelerimiz, binalarda ve sanayide enerji etütleri gerçekleştirerek, verimlilik potansiyellerini ortaya çıkartıyorlar. İşletmeler için verimlilik artırıcı proje, gönüllü anlaşma ve beşinci bölge teşvikleri kapsamında dosya-

EYODER, yeşil enerji üretmenin en kolay, en ucuz, en hızlı ve en kârlı yolunun enerjiji daha akıllıca kullanmaktan ve yönetmekten geçtiğini savunarak, enerji verimliliğinin bir ülke meselesi olarak görülmesi için her türlü kaynak ve aracı kullanarak toplumda farkındalık ve bilinçlendirme sağlamayı hedefledi.

ları hazırlıyorlar ve işletmelerin devletten hibe desteği almasını sağlıyorlar. Enerji verimliliği ve ISO50001 enerji yönetimi ile ilgili işletmelere danışmanlık hizmetleri sunuyorlar. Mevcut binalar için Enerji Kimlik belgesi düzenliyorlar. Test, ölçüm ve devreye alma hizmetleri veriyorlar. Bununla birlikte birçok EVD üyemiz yurt dışındaki ifadesiyle ESCO firması olmaya doğru ciddi bir transformasyon sürecini başlatmış durumda.

“FAALİYETLERİMİZİ ÜÇ ANA BAŞLIK ALTINDA TOPLADIK”

Dernek olarak kurulduğunuz günden bu yana ne gibi çalışmalar yaptınız?

Faaliyetlerimizi üç başlık altında yoğunlaştırdık. Her birine bir Yönetim Kurulu Üyemiz liderlik etti ve kurdukları çalışma gruplarıyla çalışmalarını aralıksız yürüttüler. Birincisi, temel amacı enerji verimliliği alt konuları hakkında görüş oluşturmak, bu görüşü paneller, seminerler, konferanslar ve çalıştaylar gibi platformlarda paylaşmak, ayrıca yasal mevzuatın oluşmasına destek vermek olan teknik konular çalışma grubu. İkincisi iletişim çalışma grubu. Bu çalışma grubumuz, üye ilişkilerini, kamu kurum ve kuruluşlarıyla, diğer sivil toplum örgütleriyle yürütülen ilişkileri koordine ediyor. Üçüncü çalışma grubumuz ise projeler ve yurt dışı ilişkiler çalışma grubu. Bu grubumuz da AB projeleri, kalkınma ajansı projeleri gibi projeleri yürütüyor; aynı zamanda yurt dışında eğitim ve benzeri alanlarda iş birliği yapabileceğimiz organizasyonlarla ilişkileri yürütüyor.

EYODER olarak bir yandan enerji verimliliğine dikkatleri çekmeye çalışırken, diğer yandan da enerji verimliliği sektörünün ihtiyaçları doğrultusunda katma değer yaratmak için diğer sivil toplum örgütleri ve üniversitelerle iş birliği içinde AB projelerine başvuruyoruz. Ör-

neğin, Özyeğin Üniversitesi ve Enerji Verimliliği Derneği (ENVER) ile birlikte yürüttüğümüz ve tamamladığımız Avrupa Birliği (Türkiye’de İklim Değişikliği Alanında Kapasitenin Geliştirilmesi Hibe Programı) projesinde belirlenen kamu binalarında enerji etüdü ve enerji modellemesi yaparak, verimlilik potansiyellerini ortaya çıkarttık. Örnek binalarda elde edilen sonuçlara göre de benzer diğer kamu binaları için de verimlilik kılavuzu oluşturduk. Eş zamanlı olarak ilgilileri ve yöneticileri projenin çıktıkları ve verimli bina yönetimi için yapılması gerekenler konusunda bilgilendirdik.

Bunun dışında yeni tamamladığımız Avrupa Birliği projemiz 500 başvuru arasından kabul gören 38 proje arasında yer aldı. “Enerji Verimliliği Paydaşları Arasında İletişim ve Veri Paylaşım Ağının Geliştirilmesi” konulu proje ile EYODER’in politika belirleme ve karar alma süreçlerinde daha aktif ve demokratik katılımının sağlanması için kapasitesinin güçlendirilmesi ile idari, savunuculuk ve iletişim becerilerinin geliştirilmesi amaçlandı. Ayrıca enerji verimliliği konusunda bir “veri tabanı” oluşturulması, paydaşlar arasında iletişimin artırılması hedeflendi ve hayata geçirildi. Ayrıca ülkemizde yeni gelişen “Enerji Performans Sözleşmeleri” yoluyla yürütülecek projelerde kilit rol oynayacak olan uzmanların yetiştirilmesi için uluslararası geçerliliği bulunan CMVP (Ölçme ve Doğrulama) eğitiminin ilk kez Türkiye’de verilmesini sağladık. Bunun yanı sıra, Alman-Türk Sanayi ve Ticaret Odası (AHK) ile iş birliği yaparak AB ülkeleri dahil 30’dan fazla ülkede geçerliliği olan EUREM (Avrupa Enerji Yöneticisi) sertifikasyon programının yürütülmesine destek verdik.

“SÜRDÜRÜLEBİLİR EKONOMİ VERİMLİLİKTE GEÇİYOR”

Türkiye’de sektörünüzün bugünkü durumu hakkında ne söyleyebilirsiniz?

Türkiye için arz güvenliğini sağlamak amacıyla talep tarafında enerji verimliliğini artırmak kritik öneme sahip. Enerji verimliliğinde atılacak somut adımlar, Türkiye’nin rekabetçiliği ve uzun vadeli sürdürülebilir ekonomik büyümesi için hayati öneme sahip. Enerjinin etkin kullanılmaması işletmeler için yüksek maliyet anlamına gelir, dolayısıyla enerji verimliliğinde sağlanacak iyileşmeler Türkiye’nin küresel ekonomide rekabetçiliğini koruyabilmesi için temel bir gerekliliktir. Enerjinin yönetilememesi aynı zamanda daha fazla kamu harcaması ve ulusal bütçeden enerji harcamaları için daha fazla pay aktarılması anlamına gelir.

İklim değişikliğinin etkisini azaltmak artık gelişmiş ülkelerde öncelikli politikadır. Ülkemizde de Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından

yakın zamanda bu soruna öncelik verildi ve çalışmalar hız kazandı. Türkiye enerji mevzuatı ve düzenlemesi alanlarında güçlü adımlar attı ve yapılan çalışmalarla enerji verimliliği alanındaki güçlü potansiyeli kullanmak üzerine odaklandı.

Enerji verimliliğini teşvik etmeye yönelik düzenleyici ve kurumsal çerçevelerin oluşturulması bakımından önemli adımlar atıldı, Ulusal Enerji Verimliliği Eylem Planı (UEVP) enerji verimliliği yatırımlarının tespit edilmesi ve uygulanmasına yönelik bir politika ortaya koydu. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı'nın (Mülga Kalkınma Bakanlığı) hazırladığı Beş Yıllık Kalkınma Planlarında da enerji verimliliği başlığına önem verildiği görülüyor.

UEVP kapsamında bina ve hizmetler, enerji, ulaştırma, sanayi ve teknoloji, tarım yatay konu başlıkları üzerinden 2017-2023 yılları arasında uygulanacak 55 eylem ile 2023 yılında birincil enerji tüketiminin yüzde 14 azaltılması (23.9 milyon ton eşdeğer petrol (MTEP) tasarruf) hedeflendi. Söz konusu tasarrufun sağlanabilmesi için 10.9 milyar dolar yatırım yapılması öngörüldü.

Öte yandan, 2017-2019 döneminde kümülatif olarak 960 milyon dolar parasal karşılığı olan 2.74 MTEP enerji tasarrufu sağlandı. 2019 yılında enerji verimliliği için toplamda 1.18 milyar dolar yatırım yapıldı ve 300 milyon dolar parasal karşılığı olan 858 bin TEP birincil enerji tasarrufu sağlandı.

Sektörün sorunları ve bu sorunların çözümü konusundaki önerileriniz neler?

Farkındalık yaratma ve yasal düzenlemeler alanında oldukça iyi durumda olmamıza rağmen enerji verimliliği potansiyelini hayata geçirme konusunda gidecek daha çok yolumuz olduğuna inanıyorum. Bunun kök nedenine bakıldığında genellikle enerji

verimliliği projelerinin bir yatırım projesi gibi görülmediğinden kaynaklandığı anlaşılıyor. Örneğin, karar vericiler yenilenebilir enerji projelerini yatırım yapılacak ve sonucunda bir getiri elde edilecek yatırım aracı olarak görürken, enerji verimliliği projelerinden elde edilecek parasal tasarrufu yatırım getirisi olarak değerlendirmiyorlar. Buna, bu konudaki know-how eksikliği ve yüksek risk algısı da eklendiğinde ilgi daha da azalıyor.

Tam bu noktada enerji performans sözleşmeleri iyi bir iş modeli olarak karşımıza çıkıyor. Özellikle Avrupa ve ABD'de uzun yıllardır uygulanan bu model sayesinde ilgiyi artırmak ve dokunulmamış enerji verimliliği potansiyelini hayata geçirmek mümkün. Bu modelde "enerji performans sözleşmeleri" ile enerji verimliliği projelerini elde edilecek tasarruf ile gerçekleştirme ve tasarruf performansını garanti etme, böylelikle proje geliştirmek isteyen yatırımcının risklerini minimize etme anlayışı var.

Bu sözleşmeler istekli kamu veya özel sektör kuruluşlarıyla yurt dışındaki ifadesiyle ESCO denilen firmalar arasında imzalanarak uygulanıyor. Bu anlamda EYODER olarak bizim rolümüz, EVD üye firmalarımızın ESCO'ya dönüşme sürecini, teknik kapasitelerini geliştirmeye yönelik bir takım etkinliklerle desteklemektir.

EYODER'in 2021 hedefleri neler?

2021 yılında en büyük çabamız, ülkemizde enerji verimliliği sektörünü ivmelendireceğine inandığımız ESCO modelinin gelişmesi ve ilk örneklerin başarıyla hayata geçirilebilmesi için üyelerimizi desteklemek üzerine olacak. Bu anlamda AB-Sivil Toplum Diyalogu (CSD-VI) projemizi hayata geçireceğiz. Projemiz, "STK İş birliği ile ESCO ve EPC Sektörünün Geliştirilmesi" başlığında olacak. STK'lar arası iş birliğinin artırılması, enerji verimliliği yatırımlarının sürdürülebilirliği için iş birliği ve binalarda enerji verimliliği uygulamaları için ESCO-EPS sektörünün geliştirilmesi konuları çalışacağımız başlıca konular olacak.

"TÜRKİYE İMSAD, İLHAM VEREN ÇALIŞMALAR YAPIYOR"

Türkiye İMSAD'ın faaliyetlerini ve Türkiye İMSAD ile ilişkilerinizi nasıl değerlendiriyorsunuz?

Türkiye İMSAD'ı birçok sivil toplum örgütünün temsil edildiği bir çatı örgüt olarak görüyor ve ilham veren çalışmalarını takdirle karşılıyoruz. Bizim derneğimiz de Türkiye İMSAD üyesi olarak çalışmalarına aktif olarak katılarak, destek veriyor. İki Yönetim Kurulu Üyemiz, 'Binalarda Enerji Verimliliği Komitesi' ve "Sürdürülebilirlik Komitesi'nin çalışmalarına destek veriyor. Aynı zamanda hedeflenen konularda AB projesi üretmek için de iş birliği yapılıyor. Enerji verimliliği ve sürdürülebilirlik ekseninde yürütülen bu çalışmaların bir sinerji yarattığına ve bu iş birliğinin ilerleyen dönemlerde çok daha iyi noktalara taşınacağına inancımız tam.